

Türk
Edebiyatı
—
Roman

DEFNE SUMAN

*Çember
Apartmanı*



Defne Suman, 1974 yılında İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamladı. Yüksek lisans tezinden çıkan makalesi "Feminizm, İslam ve Kamusal Alan" *İslam'ın Yeni Kamusal Yüzleri* adlı kitapta yayımlandı. 2007 yılında açtığı blogu "İnsanlık Hali" Türkiye'de ve dünyada çok sayıda okurun düzenli olarak ziyaret ettiği bir site haline geldi.

Seyahat günlükleriyle denemelerinden oluşan *Mavi Orman* 2011'de (Doğan Novus, 2018), ilk romanı *Saklambaç* 2014'te basıldı. 2016 tarihli *Emanet Zaman* İngiltere, ABD, Kazakistan, Yunanistan ve Hırvatistan'da yayımlandı. 2017'de çıkan *Yaz Sıcağı* Yunanca, Malayalam (Hindistan) ve Boşnakçada basıldı.

2018'de yayımlanan *Kahvaltı Sofrası* İngilizce, Yunanca, Sırpça, Ermenice ve Norveççe basıldı. *Mavi Orman*'ın devamı niteliğindeki *İnsanlık Hâli* 2019'da yayımlandı. Yazarın son romanı *Yağmur'dan Sonra* 2020'de, öykü kitabı *Yitik Ülke* ve öykü derlemesi *Evden Kaçmanın Yolları* 2021'de okurlarla buluştu.

Defne Suman halen Atina ile İstanbul arasında gelip giderek yaşıyor; roman, öykü ve modern toplumun psikolojisini araştıran yazılarını yazmayı sürdürüyor.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Yağmur'dan Sonra
Kahvaltı Sofrası
Mavi Orman
Yaz Sıcağı
Emanet Zaman
Evden Kaçmanın Yolları (derleme)
Yitik Ülke

ÇEMBER APARTMANI

Yazan: Defne Suman

Editör: Hülya Balcı

Yayın hakları: © 2022 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Ekim 2022 / ISBN 978-625-8215-23-6

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Gökçen Yanlı Atmaca

Sayfa uygulama: Yasemin Çatal

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Çember Apartmanı

Defne Suman

*Hayatta mühim olan başından ne geçtiği değil senin neyi hatırladığın
ve onu nasıl hatırladığındır.*

Marquez

Giriş katı

Yetmiş beş yaşına girdiğim yıl âşık oldum. Torunum sayılabilecek yaştaki Leyla'ya. Aslında aşktan elimi ayağımı çoktan çekmiştim. Karım öldüğünde. Ülker ortadan kaybolup gittiğinde. Zaten bu ikisi aynı yıl oldu. Karımın Ülker yüzünden öldüğünü düşünenler vardır muhakkak. Veya karımın ölümü üzerine Ülker'in beni terk ettiğini aklından geçirenler. Belki ikisi de doğrudur. Tüm bunların üzerinden yıllar, hem çok uzun yıllar geçti. O kadar ki zaman benim için artık akıyor. Neredeyse ilk çeyreğini devirdiğimiz şu yeni yüzyıldan hiçbir şey anlamadım. Ne yaşadysam geçen asırda kaldı. Aşkı da yaşamı da bu çağa taşıyamadım. Sadece yas kaldı içimde. Bir de hasret, diye dert yanıyordum en üst katta yaşayan komşum ve dostum Berin'e. Muhteşem manzaralı dairesinde, Sarayburnu'na karşı oturuyorduk. O çay içiyordu. Ben kahve.

Sonra Leyla'yı gördüm.

2020 yılının Ocak ayıydı. Ayrıntısıyla hatırlıyorum çünkü dünyayı kasıp kavuran şu lanet virüs henüz hayatımıza girmemişti. Yeni tanıştıklarımızla el sıkıştığımız, eskilerle kucaklaştığımız, aynı havayı soluduğumuz insanlara kuşkuyla bakmadığımız zamanlardı. Leyla'yla ilk karşılaşmamızdan iki ay sonra biz yaştakiler evlere hapsedilince, Berin "Biz bu salgının sonunu göremeyiz Periklis" dedi. Berin benimle yaşittir. Zimba gibidir. Günde sadece bir öğün, öğlen saat tam on ikide yemek yiyerek yaşadığı için sağlığını koruduğuna inanır. Ben de inanırım. O yüzden de bu tarz laflar edince onu ciddiye almadım. Salgını da ciddiye almıyor-

dum. Eczaneyi işlettiğim zamanlarda üç beş Asya gribi vakasına vitamin verdiğimi bilirim. Bunu da öyle sandım.

O gün, her öğlende yaptığım gibi Beyoğlu'na çıkmak üzere hazırlandım. Berin sağlığını bir lokma bir hırka yaşamına borçludur. Bense yürüyüşlerime. Bu yaşımda dahi teklemeyen uzun yol yürürüm. Ciğerime, kemiğime güvenirim. Bahar aylarında ve havanın serin ama güneşli olduğu kış günlerinde Balo Sokak'tan Galatasaray'a çıkarım, oradan Tünel'e, keyfim yerindeyse Karaköy'e inerim. Karaköy Balıkçısı'nda çorba, yan taraftaki havanın avlusunda çay içerim. Yıllardır gide gele avlunun etrafındaki dükkânlarda demir işçiliği, marangozluk yapan eski ustalar, onların çırakları, üst katlarındaki modern mimarlık bürosunda çalışan gençlerle ahbablığı ilerlettim.

Leyla'yı ilk gördüğüm gün de hava serin ama pırl pırlıdı. Binaımızın sokağa açılan, işlemeli, ağır kapısı üzerindeki vitraylardan yerdeki mozaiklere morlu, sarılı, mavili ışıklar düşüyordu. Kafesli asansör zemin kata varırken, çocukken beni büyüleyen bu renkli gölgelere baktım. Çember Apartmanı sefil durumdaydı. Ne kadar temizletsek, Samiha'ya basamakları sabunlu sularla sildirek de iki günde yerler tozdan, kirden, çamurdan görünmez oluyordu. Zeminin mavili, bordolu, beyazlı İtalyan işi mozaiklerle kaplı olduğunu bilen bir Berin bir de ben kalmışızdır. Hafızası yerindeyse belki bir de birinci kat komşum yaşlı Edip.

Eskiden, bodrum katındaki Felek Pavyon açıkken tüm kire pası onların getirdiğini düşünür, Nejat'a ve adamlarına lanet ederdik. O zamanlar köşedeki kahvenin sahibi Veli, ablası Samiha'nın bizim binayı temizlemesine izin vermiyordu. Sabahın yedisinde bile pavyondan rakı kokulu sigara dumanı yükselir, kimi zaman dairelerimize kadar gelirdi. Kusanların, kapının dibine işeyenlerin, apartmanın önündeki mermer basamaklarda sızıp kalanların pisliği de kolay temizlenir cinsten değildi. Gerçi Felek Pavyon'un kapısı bizimkinden ayrıydı. Pavyona Temrin Yokuşu'na bakan

yan cepheden giriliyordu. Eski kömürlüğün yanındaki servis kapısından. Pavyonun sahibi Nejat, apartmanın ana girişini bir tek gedikli konukları için kullanırdı. Gediklilerin pavyondan ayrılışı sırasında da epeyce patırtı kopardı. Bir defasında asansörün dibinde kavga çıkmış, kan dökülmüştü. Mozaiklere karıştı kaldı o kan lekesi, çıkartamadık. Veli o yıllarda ablasını temizliğe göndermemekte haklıydı.

Felek Pavyon kapandı. Bodrum katı bir süredir boş. Nejat asansörün yanından pavyona inen merdiveni kırmızı halıyla kaplatmış, tirabzanlara, duvarlara da kadife yumuşak bir kumaş geçirtmişti. İçi süngerli. Özel konuklar inip çıkarken çarpmasınlar, Nejat'ın başını ağrıtmassınlar diye herhalde. Nejat gitti. Geriye kadife perdeleri, kusmuk lekeli kararmış halıları ve sünger kaplı tirabzanları kaldı. Dışarıda inşaat durmuyor. Gün geçmiyor ki arka sokakta, yan tarafta bir bina yerle bir edilmesin. Çember Apartmanı kir, toz içinde.

Asansörden inince giriş katındaki satılık dairenin aralık kapısından emlakçı Ferit'in sesini duydum. Yine daireyi övüyordu. Evet bina dökülüyordu. Bunu saklayacak değildi. Ama bu yüksek giriş yatırım için şahane fırsattı. İki aydır Ferit'in ağzında hep aynı sözler. Henüz birini kandırdığını görmedim. Önceleri burası sigara dumanlı, muşamba yerleri renk renk saç kırıklarıyla dolu bir kuaför salonuydu. Duvarlarında aynaları hâlâ asılıdır. Erkekten dönme kadınlara saç kaynak yapılırdı. Ben de binaya girip çıkarırken öğrendim bu terimleri. Cama yazmışlardı. Saç kaynak, şellak oje, kalıcı makyaj. Kuaför Barbaros da müşterileri de bana saygıda kusur etmezlerdi. Ben dairenin açık kapısı önünden geçerken, güneydini, iyi günleri ağızlarından düşürmezlerdi.

"Kızlar, Periklis Beyefendi bu binanın en eskisidir. Öyle değil mi efendim? Kaç yıldır burada yaşıyorsunuz?"

"Ben burada doğdum" deyince saçlarına kaynak yaptıran büyük ayaklı kadınlar hayret nidaları eşliğinde beni içeri çağırırlardı. Şapkamın ucuyla onları selamlayıp çıkardım.

Geçen kasım ayında bir öğle vakti asansörden indiğimde gördüm ki Barbaros'un kuaför salonu bomboş. Bir gecede terk edilmiş. Sandalyeleri, saç yıkama koltuğunu, lavaboyu götürmüşler, bir tek aynalar kalmış. Üzüldüm. Alışmıştım. Yirmi yılı aşkın süredir burası Barbaros'un kuaförüydü. Hatta bir gün davetlerini kabul edip onlarla çay içeceğimi bile hayal ediyordum. Daha doğrusu onlar gidince böyle bir hayal kurduğumun farkına vardım. Geç kalmıştım.

O gün bugündür Ferit burayı potansiyel alıcılara gezdiriyor. Barbaros'un cama yapıştırdığı kırmızı süslü harflerin yerlerini değiştirip koskoca bir sahibinden satılık ilanı türetti. Altına da numarasını karaladığı bir kâğıt iliştirdi.

Bir gün eski kömürlükten bozma emlak bürosunun önünde yolunu kestim.

"Ferit, sen misin bu dairenin sahibi?"

İkimiz de dairenin Nejat'ın yetiştirdiği adamlarından Galip'e ait olduğunu biliyorduk. Galip sıcak paraya sıkışınca elindeki tapuları bozdururdu. Bugüne kadar Çember'deki dairelerini satılığa çıkarmamış olması ustası Nejat'a duyduğu hürmettendi. Ama Nejat'ın ölümünün üzerinden yıllar geçmiş ve zaman değişmişti.

"Yok Periklis Amca, ne gezer bende daire?"

Yalan tabii. Adını bile bilmediğim mahallelerde otuz katlı gökdelenlerde daireleri var Ferit'in. Berin'in manevi kızı Tülin'den duydum. Ama Ferit yalanı dert eden bir adam değil. Rahat.

"Böyle yazınca daha çok ilgileniyorlar. Arıyorlar. Gezdiriyorum."

"Eh senin komisyonu vermezlerse ya?"

"Onu o zaman halledeceğiz Periklis Amca. Hele bir beğensinler, fiyatta anlaşalım. Gerisi teferruat."

Leyla'yı ilkin kuaför Barbaros'un aynalarından gördüm. Kapının aralığına sığınan aynanın içindeydi. Ferit anlatırken o başını tavana kaldırmış, ince tavan iççiliğini mahveden su lekesine bakı-

yordu. Geçen yaz st kattaki dairenin su borusu patlamıştı ama Edip kimseyi, tesisatıyı dahi içeri almadığı için tamir edilememişti. Barbaros bodrumdaki ana vanadan Edip'in suyunu kapatınca sorun kısa bir sureliğine ozlmuştu. Faturalarını ödemediği için Edip'in elektriği çoktan kesilmemişti, suyu da kesildikten sonra ne yaptı bilmiyorum.

Kapının aralığında ayna, aynanın içinde Leyla duruyordu. El rgs, açık mavi, uzun bir hırka giymişti. Başında hırkasıyla aynı renk bir bere vardı. Bereden çıkan saçları kızıldı ve Barbaros'un kuaför salonundan kalma floresanların soğuk ışığında bile parlıyordu. Geri çekilip onu uzun uzun seyretmek istedim. Ama o izlenen insanların iğdsyle kapıya döndü ve beni gördü. Müşterisinin dikkatinin başka bir yöne kaydığını fark eden Ferit de başını çevirdi. Beni görünce gereksiz bir abartıyla kapıyı ardına kadar açtı.

"O, Periklis Bey, buyurmaz mısınız? Leyla Hanımefendi sana komşu geliyor inşallah."

Leyla kibarca gülümsedi. Bu döküntü yüksek giriş katını satın almaya hiç de niyeti olmadığını şıp diye anladım. Emlakıyı başından atıp gitmek istiyordu. Benim anladığımı elbette Ferit de anlamıştı. Hemen beni kullanarak binayı aklamaya girişti. Ferit'in müşterileri buraya tam benim yürüyüşe çıktığım öğle saatlerinde getirmesi dikkatimden kaçmamıştı. Giriş katın sefaletine aldanmayın, st katların sakinleri Beyoğlu'na çıkarken hâlâ şapka takan seçkin beyefendilerdir, demeye çalışıyordu. Birinci kattaki dairesini şehirden ve denizden topladığı çöpler, mukavva kutular ve kğıtlarla dolduran Edip'i, pavyondan kalma lekeleri, mozaiği görünmeyen pislikteki zemini, yerdeki sa kırpığı dolu muşambaları unutturma çabasıydı.

"Periklis Bey nc katta oturur. O ve beşinci kattaki Berin Hanım bu binanın en eski sakinleridir. Periklis Bey siz kaç yıldır burada oturuyordunuz?"

Yanıt vermedim. Aslında Berin ile rahmetli kocası Mansur Bey Çember Apartmanı'na taşındıklarında ben kırka merdiven dayamış, evli barklı bir adamdım. Benim uzun ömrüm için dün kadar yakın bir tarih. Ferit'i bozmadım yine de. Aklım Leyla'nın aynalardan yansıyan yüzünü yaşlandırmakla meşguldü. Onu güneşe az çıkardım. Beyaz tenini rüzgârlardan korudum. Denizin üzerini okşayan meltemin dalgası kadar dokundum ona. Kızıl saçlarına kırlar düşürdüm. Cildini sütlaç üzeri gibi incecik kırıştırdım. Gözleri aynı kaldı. Ela ve berrak. İçinde minicik benekler. Üzüm gibi. Yaşlılığında bile güzeldi. Bu, onu kendime yaklaştırmamanın yoluydu. Belli ki ona çoktan âşık olmuştum.

Benden yanıt gelmeyince Ferit, "Leyla Hanım Bodrum'dan İstanbul'a taşınıyor" dedi. Leyla bir şey söylemek üzere ağzını açtı ama Ferit'in çoktan konuyu kapatmış ve koridora girmiş olduğunu görünce konuşmaktan vazgeçti. Kendi kendine omuz silkti. Sonra bana gülümsedi. Kedi gibiydi gözleri. Peşlerinden gittim. Ferit mutfağın arkasındaki orta odayı Leyla'ya gösteriyordu. Yerler hep yapış yapıştı. Duvar kâğıdı da yerinden çıkmış, kıvrılmış, sarkmıştı.

Barbaros'un yanında çalışan Ayten burada ağda yapardı. Bir defasında, yokuştan yukarı yürürken çıkan bir esinti tül perdeyi savurdu da istemeden masaj masasında sere serpe yatan kadına gözüm takıldı. Pavyonda şarkı söyleyen Zişan'dı bu. Bacaklarına boydan boya yeşil ağda sürülmüştü. Hatrama annemle İsmi ni Hala geldi. Onlar da yaz başında, adalara dağılmadan önce mutfakta ağda kaynatırlardı. Evin her bir yanı yanmış şeker, karamel kokardı. En üst katta yaşayan kumaş tüccarı Yorgo'nun en büyük kızı Despina da arada sırada annelere katılırdı. Bir parça ağdayı tahta çubuğa dolayıp bana verirlerdi. Temrin Yokuşu'na bakan bu küçük odaya kapandıklarında onları rahatsız etmeyeyim diye olacak. Elimde çubuğumla, anahtar deliğine gözümü dayar, şeker kokulu bu yasak dünyanın sırrını çözme ye çalışırdım.

O gün de Ayten pencereye çıkmasaydı karşı kaldırımdan onları seyre daldığımın farkına bile varmayacaktım. Ayten tahta panjurlara uzanırken “Periklis Bey siz de az değilsiniz hani!” diye bağırdı. Özür dileyecek vaktim dahi olmadı. Panjurlar gürültüyle yüzüme kapandı. Zışan’ın ağda sürülü beyaz bacaklarıyla Despina’nın anısı aklımda birbirine karıştı.

“Leyla Hanım bakın burası bu evin en güzel odasıdır. Akşam ışığının tadına doyum olmaz. Periklis Bey kendi dairesinde burayı kütüphane olarak döşedi.”

Leyla bunu duyunca başını kaldırıp beni süzdü. Gülümsedim. Kitapsever bir dosttan diğerine selam. Dudağının kenarındaki gamzeyle karşılık verdi.

“Önceki kiracı biraz hoyrat kullanmış ama hallederiz. Bir badana boya tamamdır. Muşambayı kaldırdık mı, altta parkeler ilk günkü gibi gıcıcır. Sizin burayı kısa dönemli kiralık olarak vereceğinizi tahmin ediyorum. Doğru muyum? Turistler bu bölgeyi seviyorlar. Taksim’e, Sultanahmet’e yakın... Sokağın eski dokusu da hoşlarına gidiyor. Binanın da en az yüzyılı var. İtalyan bir mimar inşa etmiş. İsmi de yazıyor. Yan cephedeki kabartmaları gördünüz mü? Kapıda da dökme demirden çiçek motifleri. Bunlar Avrupalı turist için önemli. Yanlış mı düşünüyorum Periklis Bey? Siz de bir dönem turistlere kiraya vermişsiniz.”

“Ben kendim oturacağım bir yer bakıyorum” dedi Leyla. Hafif pütürlü, genizden gelen bir sesi vardı. Minyon yapısına ters düşen bir kalınlıkta. Odadan koridora çıktı. İçinde atom bombası patlamış izlenimi veren mutfağa başını bile sokmadan salona döndü. Ferit arkasından seslendi:

“Arkada iki oda daha var. Biri yatak odası. Diğeri biraz karanlık ama...”

Leyla arka odalarla, kilerle, sözde komple yenilenmiş betebe kaplı banyoyla ilgilenmiyordu. Salon penceresi önünde durmuş, beresi elinde, karşıdaki binadan geriye kalmış sütunlara, mermer melek başlarına bakıyordu.

Onları orada bırakıp dışarı çıktım. İnşaatın çoktan alıştığım gürültüsüne aldırış etmeden sağa döndüm. Kilise yönünde iki adım attım. Terk edilmiş, yıkılmış, içten içe çürüyen iki, üç katlı kağıt evlerin doldurduğu Kaymakçalan Sokak burada sona erer, daha geniş başka bir sokak başlardı. Döndüm, tüm ömrümü geçirdiğim Çember Apartmanı'na baktım. Kaymakçalan ile Temrin Yokuşu'nun kesiştiği köşede, boyası solmuş ahşap panjurları, cephesini süsleyen ufak yılan kabartmaları, kararmış mermer basamaklarıyla sapasağlam duruyordu. Onu yıkmak için çürük raporuna başvurmayı tasarladıklarını hatırlayınca içimde tanıdık bir sızı duydum. Kentsel dönüşüm çığırından çıkmış bir yangın gibi dört koldan bize doğru ilerliyor, önüne çıkan tüm eski binaları yutup kendine katıyordu. Küllerinden doğan şehir ne yazık ki eskisinin yanına bile yaklaşamıyordu. İçime saplanan ağrıdan kurtulmak için gözlerimi Barbaros'un eski kuaför dükkânına kaldırdım.

Leyla hâlâ penceredeydi. "Sahibinden Satılık" yazısının hemen arkasında duruyordu. Bereden kurtulan kızıl saçları dağınıktı. Komşu binanın harabesine bakarken onun hüznünlendiğini hayal etmiştim. El sallayınca bir an şaşırtdım. Gülümsüyordu. Elim havada kaldı. Parmaklarım kararsız. Sonunda şapkamın ucuna dokunarak onu selamladım. Tebessümü bana bulaşmıştı. Kilisenin önünden geçerken, alışkanlıkla ama kimseye belli etmeden istavroz çıkardım, elimi kalbime bastırdım.

Beyoğlu'na çıkmak için Balıkpazarı'na girdim. Ampullerin ışığında parlayan kırmızı tablalara, balıkçının üzerlerine su attığı gümüş sırtlı taze hamsilere baktım. Marullar, rokalar, limonlar, turplar renk renkti. Leyla'nın gülümsemesi yüzümde asılı kalmıştı. Midye dolma sehpasını yere indirmiş genç çocuğun selamından anladım. Sarılı, siyahlı, beyazlı bir kedi, balık tablasının altından çıkıp paçalarımaya süründü. Başını, beyaz gerdanını okşadım. Gebeydi. Galatasaray Lisesi'nin önüne gelince bir dürtünün

etkisiyle durdum. Açık mavi kış göklerinde bulutlar pamuk gibi incelip dağılıyordu. Uzaktan bir kömür kokusu burnuma geldi. Leyla Çember Apartmanı'nda oturmalıydı. Bunu bir çağrı gibi beynimin içinde duyuyordum. Net bir sinyaldi. Ani bir kararla döndüm, kalabalığı yarıp Balo Sokak'a girdim, az evvel aheste geçtiğim yolları, sokakları gerisingeri neredeyse koşar adım kat ettim. Uzun zamandır hiçbir şeyi bu denli arzulamamıştım.

Yitip giden İstanbul'a bir ağıt...

Yetmiş beş yaşındaki İstanbullu Rum Periklis Drakos koronavirüs günlerinde, doğup büyüdüğü Çember Apartmanı'ndaki dairesinde anılarını kaleme almaya başlar. Mahallede kendine bir ev arayan Leyla'ya ilk görüşte âşık olur. Artık anılarını kendini Leyla'ya anlatmak için yazacaktır... Periklis'in anıları, hem aşk ile tutkunun hem de acıyla kaybolan Beyoğlu'nun hikâyesidir.

İstanbul'un son yetmiş yılında ustaca dolaşan Defne Suman, hüznün ve matem olduğu kadar dostluğun, direnişin ve ümidin romanını yazdı...

Yağmur bastırmıştı. Temrin Yokuşu'ndan Dolapdere'ye içinde çalı çırpıyla seller akıyordu yine. İstanbul gri bir perdenin ardında yitip gitmişti. Tam da bana lazım olan dekor. Kalemi elime aldım. İnce mavi mektup kâğıtlarımın kırışıklıklarını elimle düzelttim. Yazdıkça Leyla'yı daha çok düşünüyorum, onu düşündükçe daha çok yazmak istiyordum. Böyle bir çemberin içinde bulmuştum kendimi. Belki de matem panzehriydi aşk.

